

JAARVERSLAG 2020

Inhoud

Voorwoord	3
Kenniscentrum Groen & Handicap	4
Bestuur	5
Visitaties en adviezen	7
Projecten en andere activiteiten	9
Informatie en pers	11
Financiën	12
Opvallende berichten	13
Colofon	14

VOORWOORD

De Coronacrisis - vanaf maart 2020 - liet en laat het functioneren van Kenniscentrum Groen & Handicap niet onberoerd. Onze activiteiten werden beperkt tot vooral 'bureauwerk'. Terwijl juist het ter plaatse, in de buitenlucht, adviseren over zo toegankelijk mogelijke natuur- en recreatiegebieden onze kerntaak is. Die kerntaak konden we dit jaar vrijwel niet uitvoeren.

De Coronacrisis maakte ook zichtbaar dat er in het hele land veel behoefte bestaat om in parken, bossen en natuurgebieden afleiding te zoeken van de virusperikelen. De noodzaak om aandacht te besteden aan de toegankelijkheid van al die gebieden en iedereen tenminste in staat te stellen om een ommetje te maken, werd daardoor ook duidelijker.

2020 Was ook het jaar waarin de onvergetelijke Gerard Mostert, de nestor van Kenniscentrum Groen & Handicap, ons ontviel. Daarnaast traden in de bestuursamenstelling nog andere wijzigingen op, waarover wij hierna verslag doen.

KENNISCENTRUM GROEN & HANDICAP

Zelfstandig en drempelvrij genieten van de natuur voor iedereen

Doel

Kenniscentrum Groen & Handicap stelt zich ten doel kennis en ervaringen over bereikbaarheid, toegankelijkheid, bruikbaarheid (BTB) én informatie in natuur- en recreatiegebieden voor alle mensen met een beperking te verzamelen en te delen.

Niet alleen kunnen natuur-, bos- en recreatiegebieden en parken door toepassing daarvan goed bereikbaar en toegankelijk worden voor mensen met een beperking. Ook de voorzieningen daarin, zoals bankjes, picknicktafels, vogelkijkhutten en uitkijpunten worden voor hen goed bruikbaar.

Kenmerken

Kenmerken van het Kenniscentrum Groen & Handicap zijn:

- onafhankelijkheid
- kwaliteit
- betrouwbaarheid
- samenwerken
- nadenken vóór handelen

Taken

- Wij bezoeken natuur- en recreatiegebieden en parken in het hele land en geven advies over de stand van zaken rond de toegankelijkheid
- Wij hebben veel contacten met ervaringsdeskundigen en organisaties die zich met het beheer en inrichting van natuur- en recreatiegebieden bezig houden. Al die kennis en ervaring willen we graag met zo veel mogelijk mensen delen.
- Wij onderhouden het (digitale) handboek 'Samen op Pad' waarin alle technische gegevens staan over de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van voorzieningen, specifiek voor mensen met een beperking. Dit handboek is speciaal bedoeld voor de beheerders van natuur- en recreatiegebieden en voor beheerders van bezoekerscentra.
- Wij geven informatie over de BTB van natuur- en recreatiegebieden niet alleen op de website www.natuurzonderdempels.nl maar ook in nieuwsbrieven en brochures.

BESTUUR

Samenstelling

Op 31 december 2020 bestond het bestuur van Kenniscentrum Groen & Handicap uit de volgende personen:

Kees Kuijken, Heemstede	Voorzitter
Cees van Helteren, Oosterhout	Secretaris-penningmeester
Job Haug, Utrecht	Bestuurslid

Gerard Mostert overleden

Op 26 juni 2020 overleed Gerard Mostert (1928), tot dan adviseur van het bestuur. Tot 2002 heeft Gerard de functie van voorzitter van het bestuur vervuld.

Gerard Mostert was feitelijk de stichter van Kenniscentrum Groen & Handicap. Het Kenniscentrum is ontstaan uit het project 'Aangepast tuinieren' in Frederiksoord (Drenthe) in 1987 waarbij het mogelijk werd gemaakt dat mensen met een lichamelijke beperking hun eigen moestuin konden aanleggen en beheren.

Gerard slaagde er in om het Kenniscentrum vanuit zijn kennis maar ook vanuit zijn liefde voor natuur en recreatie bij het voormalige ministerie van Landbouw en Voedselvoorziening en bij Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten op de kaart te zetten en financiële steun te krijgen voor diverse projecten. Mede door zijn inbreng kon de kennis en de ervaring over technische oplossingen voor toegankelijkheidsproblemen in parken, bossen en natuurgebieden breed verspreid worden. Wij zijn Gerard veel dank verschuldigd voor de grote bijdrage die hij uiteindelijk heeft geleverd om de natuur-, bos- en recreatiegebieden beter toegankelijk te maken voor mensen met een lichamelijke beperking.

Beëindiging bestuurslidmaatschap Ton Kwakkel

Vanaf 2007 is Ton Kwakkel bestuurslid geweest van ons Kenniscentrum, eerst als 'gewoon' bestuurslid, later als vicevoorzitter. Dit jaar achtte hij het moment gekomen om daarmee te stoppen. Ton heeft zich door projecten op te zetten en uit te voeren vele jaren succesvol verdienstelijk gemaakt voor de doelen van het Kenniscentrum. Ton verzorgde ook de Nieuwsbrief waardoor het wel en wee van Groen & Handicap bij veel boswachters en belangstellenden regelmatig voor het voetlicht werd gebracht.

Nieuw bestuurslid Job Haug

Ing. Job Haug uit Utrecht is ons bestuur in 2020 komen versterken. Job was jarenlang onze bouwkundig adviseur toegankelijkheid en is daardoor goed op de hoogte van de werkzaamheden van Groen & Handicap. Zijn gedegen kennis, ervaring en uitgebreide netwerk op het gebied van toegankelijkheid heeft hij opgebouwd als provinciaal adviseur toegankelijkheid en als adviseur bij het Solgu (het gehandicaptenplatform van de stad Utrecht). Door het aanvaarden van het bestuurslidmaatschap blijft de broodnodige deskundigheid bij Groen & Handicap gehandhaafd.

Harry Dietz, webmaster en redacteur

Harry Dietz uit Houten, voorheen werkzaam bij de Gehandicaptenraad en de CG-Raad, is al sinds 1999 onze communicatieadviseur en webmaster (www.natuurzonderdempels.nl). Na het vertrek van Ton Kwakkel nam Harry per 1 juli 2020 de werkzaamheden voor de Nieuwsbrief ook voor zijn rekening.

Zoektocht uitbreiding bestuur

Wij zoeken dringend nieuwe bestuursleden. Het liefst mensen die bekend zijn met de materie en ervaringsdeskundigen met bestuursambitie. Groen & Handicap is een inspirerende organisatie die op het gebied van toegankelijkheid een belangrijke rol speelt.

Indien u zich geroepen voelt of als u iemand in uw omgeving kent die belangstelling voor een dergelijk bestuurslidmaatschap heeft, neem dan contact op met onze secretaris:

info@natuurzonderdempels.nl

Bestuursvergaderingen in 2020

COVID19 en de daarmee gepaard gaande maatregelen hebben ons vergaderschema voor 2020 behoorlijk in de war geschopt. Tussen de bestuursleden onderling is er veel e-mailverkeer en telefonisch contact geweest maar er is in 2020 slechts tweemaal vergaderd, eenmaal met fysieke aanwezigheid van allen en de tweede keer op virtuele wijze (via Zoom). Deze virtuele vergadering -nieuw voor iedereen- is ons goed bevallen en maakt het eenvoudiger voor toekomstige bestuursleden om vanuit verschillende provincies deel te nemen.

VISITATIES EN ADVIEZEN

Amsterdamse parken

Begin 2020 vonden op verzoek van de gemeente Amsterdam visitaties plaats van een viertal Amsterdamse parken, te weten het Noorderpark, het Rembrandtpark, het Martin Luther Kingpark en het Sloterpark. Tezamen geven zij een representatief beeld van de Amsterdamse parken. Hierdoor kunnen onze adviezen toegepast worden bij de herwaardering, de beheersplannen en de onderhoudsplannen voor nagenoeg alle Amsterdamse stadsparken. In overleg met lokale ervaringsdeskundigen is een overzicht gemaakt van de gewenste maatregelen voor de stadsparken. In 2021 zullen wij deze maatregelen in ons handboek 'Samen op Pad' publiceren.

Wij zijn zeer verheugd om te constateren dat het gemeentebestuur actief zoekt naar -extra-financieringsmiddelen om aan de toegenomen vraag van mensen naar een ommetje in en bij de woonomgeving te kunnen voldoen.

Het verslag van de visitaties met aanbevelingen vindt u via onze website www.natuurzonderdrempels.nl.

Kasteel Eerde en omgeving

Op 10 juni 2020 werd een visitatie-bezoek gebracht aan kasteel Eerde en omgeving in Ommen (Overijssel) Het verslag hiervan vindt u via onze website www.natuurzonderdrempels.nl.

Koninklijke belangstelling: Veteranenbegraafplaats Loenen (Veluwe)

De openstelling op 26 november 2020 door koning Willem Alexander van de Veteranenbegraafplaats in Loenen (Gld) hebben wij als zeer bijzonder ervaren. Bij de aanleg van de paden op de begraafplaats en de inrichting van het herinneringscentrum zijn wij heel nauw betrokken geweest. De adviezen die wij over de toegankelijkheid voor mensen met een lichamelijke beperking hebben mogen geven, zijn nagenoeg allemaal overgenomen. De samenwerking met de Oorlogsgravenstichting hebben wij als bijzonder plezierig ervaren.

Eerder – 10 jaar geleden- is er ook belangstelling van het Koninklijk Huis geweest, toen prinses Margriet de opening verrichtte van het 170 kilometer lange wandelpad 'De Koninklijke Weg' van paleis Noordeinde in Den Haag naar paleis 't Loo in Apeldoorn. Toen hebben wij in een samenwerking met de Wandelbond Nederland deze 'Koninklijke Weg' ook toegankelijk gemaakt voor mensen in een rolstoel, scootmobiel e.d. Van deze wandelmogelijkheid wordt nog steeds veel gebruik gemaakt.

PROJECTEN EN ANDERE ACTIVITEITEN

Regelmatig krijgen wij zowel van particulieren als van organisaties vragen om advies of opmerkingen over toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Die vragen gaan over financieringsmogelijkheden, klachten over maatregelen van beheerders enz. Hoewel wij geen belangenorganisatie in de strikte zin van het woord – kunnen- zijn, proberen wij toch -zo mogelijk - een helpende hand te bieden.

Een aantal voorbeelden van die activiteiten treft u hieronder aan.

Nieuw-Wulven

Bij de boswachter van Nieuw-Wulven (Houten/Bunnik) hebben wij aandacht gevraagd voor de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het nieuwe theehuis en de nieuwe trekkershutten.

Gebruiksvriendelijk hek

Rond 1990 kregen wij de eerste klachten van rolstoelgebruikers dat het Landgoed Beerschoten in de gemeente De Bilt door de plaatsing van een hek niet meer toegankelijk was. Vanaf dat moment hebben wij aan de wieg gestaan van een ontwikkeling naar toegankelijke hekwerken, waarvan de 'kissing gate' één van de voorbeelden is om fietsers te weren. Toch is er nog steeds geen goede oplossing voor een hekwerk dat vee de doorgang belemmert en dat tegelijk zelfstandig door bezoekers met een rollator, rolstoel of scootmobiel kan worden geopend. Afgelopen jaar is er opnieuw geëxperimenteerd en het ziet ernaar uit dat we in het voorjaar van 2021 een kansrijk en betaalbaar model kunnen presenteren. Bij dit proces is onder andere de Leidse Instrumentmakers School betrokken.

Landgoederen, kastelen enz.

Op 4 maart 2020 nam voorzitter Kees Kuijken deel aan een bijeenkomst van het platform Groen Erfgoed met een inleiding over het thema 'Van de gebaande paden'. Er is bij cultuurhistorische gebouwen sprake van een toenemende verharding van paden: zandpaden krijgen een halfverharding, halfverharde paden een gesloten verharding. Intensief gebruik, arbo-eisen, onderhoudslast en toegankelijkheid voor gehandicapten zijn vaak de reden hiervoor. De sprekers gingen in op de cultuurhistorisch ontwikkeling van de paden, vooral in de landschapsstijl. Ook spraken zij over de eisen die het huidige gebruik kent en de technische mogelijkheden en materialen die op het moment op de markt zijn.

Brochure over onverharde paden

Naar aanleiding van de bijeenkomst op 4 maart bleek er bij velen belangstelling voor een brochure over aanleg en onderhoud van onverharde paden. Met medewerking van onder andere de Koninklijke Ginkel Groep is overleg gevoerd over het samenstellen daarvan.

Contact met directie Staatsbosbeheer

Het gesprek bij Staatsbosbeheer in Tilburg op 5 december 2019 (een vervolg op het onderhoud dat het bestuur van Groen & Handicap heeft gehad met de directie in het begin van dat jaar in Amersfoort) heeft helaas niet het gewenste resultaat opgeleverd. Groen & Handicap heeft het idee om in een project samen met SBB te proberen –zoals dat ook is gegaan met een project bij

Natuurmonumenten- om een aantal natuurgebieden beter toegankelijk te maken voor mensen met een lichamelijke beperking. Dit hoeven beslist geen grote en kostbare aanpassingen te zijn. Kleine maatregelen, zoals het verbeteren van paden, zitplaatsen en uitkijkpunten, kunnen al een wereld van verschil maken. In 2021 gaan we weer op pad om te proberen onze ideeën bij Staatsbosbeheer onder de aandacht te brengen.

Leersumse Veld

Bij Staatsbosbeheer is – nogmaals - aandacht gevraagd voor het probleem van het onvoldoende hard en samenhangend zijn van de top laag van het onlangs geopende gehandicaptenpad op het Leersumse Veld. Op verzoek van de boswachter werd bij het begin van het pad een rolstoeltoegankelijke ‘ontmoetingstafel’ geplaatst.

De Zonnebloem

Het contact over de vraag naar samenwerking met de vereniging de Zonnebloem wacht op antwoord.

Contact met ‘Mooiste Routes’

In 2013 startte Kenniscentrum Groen & Handicap met het project “Wandelen, goed voor elkaar!” omdat een goed overzicht van toegankelijke wandelpaden voor mensen met een beperking ontbrak. Samen met vrijwilligers hebben wij een overzicht gemaakt van 140 toegankelijke wandelpaden in Nederland. Dit overzicht is gepubliceerd op onze website en er is een boekje van gemaakt dat wij met steun van het fonds HandicapNL gratis hebben verspreid. Veel mensen hebben met plezier gebruik gemaakt van deze informatie. Daarna is het lang stil gebleven. Wij waren niet in staat om alle paden te controleren. Toen wij klachten kregen dat de informatie over de wandelroutes niet meer betrouwbaar was, hebben wij begin 2020 besloten de website van het internet te halen.

Enkele maanden later kregen wij het verzoek van de beheerder van [‘www.mooisteroutes.nl’](http://www.mooisteroutes.nl) of zij onze verouderde gegevens als basis mochten gebruiken voor een nieuw initiatief, namelijk de website ‘Onbeperkt op Pad’. Deze nieuwe website bouwt voort op de systematiek van Mooiste Routes, aangevuld met onze kennis. Zij zullen samen met ervaringsdeskundigen de routes controleren en nieuwe routes maken. De gegevens van de website ‘Onbeperkt op Pad’ zullen gratis beschikbaar komen voor de gebruikers.

Nationale Parken in Polen

In 2020 bereikte ons een vraag over advisering over bevordering van toegankelijkheid van de Poolse Nationale Parken, te financieren door de EU en in samenwerking met een Wageningse instituut. Helaas moest de Poolse initiatiefnemer het verzoek intrekken wegens onvoldoende interne steun.

INFORMATIE EN PERS

In 2020 werd via diverse kanalen informatie over onze activiteiten gegeven:

Nieuwsbrief Groen & Handicap

De Nieuwsbrief van Groen & Handicap verscheen dit jaar vijf keer. Er zijn ruim 750 abonnees.

De maandelijkse uitgave van het VNG-blad

In een van de maandelijkse uitgaven van het blad van de Vereniging Nederlandse Gemeenten stond een artikel over Kenniscentrum Groen & Handicap na een interview met secretaris-penningmeester Cees van Helteren.

Blauw Bloed

Het Tv-programma Blauw Bloed schonk aandacht aan de opening door Koning Willem Alexander van de Veteranenbegraafplaats Loenen (Veluwe), waarover wij dit jaar een advies uitbrachten.

Website van Natuurmonumenten Natuur voor iedereen

De website van Natuurmonumenten is aangevuld met informatie over het project 'Natuur voor iedereen'. Samen met HandicapNL, Groen & Handicap, Stichting het Gehandicapte Kind en de Speeltuinbende werden veertig natuurgebieden rolstoelvriendelijk en toegankelijker gemaakt voor mensen met een beperking. Dankzij een bijdrage van bijna twee miljoen euro van de Nationale Postcode Loterij werden deze plekken aangepakt. Op die manier kan iedereen genieten van de natuur.

De NRC bijlage 'Leven'

NRC besteedde twee pagina's aan bovengenoemd project van Natuurmonumenten, waarbij Groen & Handicap goed in beeld werd gebracht. Het artikel is terug te lezen op

<https://www.nrc.nl/nieuws/2020/02/27/wandelen-met-wielen-a3991817>

www.natuurzonderdrempels.nl

De website van Groen & Handicap werd dit jaar door ongeveer 16.000 mensen bezocht. Zij kwamen ruim 56.000 keer op de website en bezochten zo'n 1,3 miljoen pagina's (gecorrigeerd voor robots).

DE FINANCIËN

Kenniscentrum Groen & Handicap is een ideële organisatie en heeft in principe geen vaste inkomsten om zijn doelstelling en activiteiten te bekostigen. Met bijdragen en subsidies van fondsen en andere organisaties probeert Groen & Handicap de benodigde geldmiddelen te verzamelen. Met name met het verlenen van adviezen over de toegankelijkheid worden geldmiddelen gegenereerd. Zo werden er dit jaar adviezen verstrekt voor vijf visitaties en konden daarmee de bestuurs- en administratiekosten worden betaald. Het boekjaar 2020 kon met een redelijk resultaat worden afgesloten.

Wilt u onze activiteiten financieel ondersteunen?

Maak slim gebruik van het belastingvoordeel op schenkingen. Dankzij onze ANBI-status kunt u standaard uw gift als aftrekpost bij uw belastingaangifte opvoeren als deze tussen de 1% en 10% van uw verzamelinkomen zijn.

Wilt u maximaal profiteren van het belastingvoordeel over uw schenking?

Ga dan een periodieke schenkingsovereenkomst aan. In deze overeenkomst legt u voor minimaal vijf jaar vast dat u een vast bedrag per jaar gaat schenken. Hierdoor is uw bijdrage jaarlijks geheel aftrekbaar van uw inkomstenbelasting en ontvangt u iets minder dan de helft van uw schenking terug van de belasting. Download daarvoor een modelovereenkomst van de Belastingdienst via www.belastingdienst.nl.

Opvallende berichten

Persbericht 'Betere toegankelijke kastelen voor mensen met een beperking' Actie Open de Poorten van start

Geldersch Landschap & Kasteelen (GLK) wil in 2020 de toegankelijkheid van haar opengestelde kastelen verbeteren. Met een forse reeks maatregelen – van traplift tot invalidentoilet, van drempelhulp tot aangepaste toegangspaden – willen we ervoor zorgen dat ook mensen met een lichamelijke beperking onze kastelen kunnen bezoeken en genieten van het culturele erfgoed. Een ambitieus plan, waarvoor we alle hulp hard nodig hebben.

Onneembare vesting!

Toegankelijkheid stond niet hoog genoteerd op het Programma van Eisen van middeleeuwse ridders die kastelen lieten bouwen. Integendeel. Ze wilden een onneembare vesting die goed verdedigd kon worden tegen vijandelijke aanvallen. Niet vreemd dat kastelen nu te wensen overlaten als het gaat om toegankelijkheid voor mensen met een lichamelijke beperking. Wil GLK dat veranderen?

Maatregelen in kaart gebracht.

Door de vereniging de Zonnebloem en de Bartiméus Stichting is onderzoek gedaan naar de toegankelijkheid van de kastelen voor mensen met een motorische of visuele beperking. Op basis van al deze bevindingen heeft GLK geïnventariseerd welke maatregelen wenselijk zijn om de toegankelijkheid te verbeteren én welke maatregelen daarbij prioriteit hebben. Rob Verberne, projectleider bij de Zonnebloem: "Fantastisch dat GLK voortvarend aan de slag gaat met de aanbevelingen. Maar ik realiseer me ook dat je een kasteel niet 100 procent toegankelijk kunt maken, ook al gezien de monumentale status. Het is daarom belangrijk om reële verwachtingen te wekken en duidelijk te zijn in je communicatie. Met elke belemmering die je weet weg te nemen, komen bezoekers met een rollator of rolstoel weer een stukje verder het kasteel in."

Colofon

p/a C.J. van Helteren, secretaris

Landkaartje 211

4904 ZR Oosterhout

Telefoon: 06 5342 5708

E-mail: ceesvanhelteren@natuurzonderdempels.nl

Website: www.natuurzonderdempels.nl